

จิตดับแล้วไปไหน

พระนรินทร์ สุภาภาโร

R6006

อาตมาได้มีโอกาสสนทนากับ **แม่ชีสมคิด มาลีหอม** หัวหน้าแม่ชีไทยวัดอัมพวัน ถึงเรื่องประสบการณ์จากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน แม่ชีได้กรุณาเล่าให้ฟังบางส่วน เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ จึงขออนุญาตแม่ชีมาเผยแพร่ดังต่อไปนี้

แม่ชีสมคิด มาลีหอม เกิดเมื่อวันพุธ เดือน ๘ ปีชาล ตรงกับวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๙๓ บ้านเกิดอยู่ที่ ต.ป่าโมก จ.อ่างทอง

บวชเป็นแม่ชีที่วัดอัมพวัน เมื่อ ๗ ธันวาคม ๒๕๒๖ อายุ ๓๓ ปี ได้ศึกษาจบธรรมศึกษาตรี พ.ศ. ๒๕๒๗ ธรรมศึกษาโท พ.ศ. ๒๕๒๘ และธรรมศึกษาเอก พ.ศ. ๒๕๓๐

เหตุที่มาบวช แท้จริงไม่ได้เกิดจากความศรัทธาในการบวช หรือ การปฏิบัติอย่างใดเลย แต่บวชด้วยความเจ็บไข้ได้ป่วย และคิดว่าการบวชอาจจะช่วยให้หายจากการเจ็บป่วยได้

แม่ชีไม่เคยรู้จักวัดอัมพวัน ไม่เคยได้ยินชื่อท่านคุณหลวงพ่อก่อน มาเรื่อย ๆ ด้วยความทุกข์ใจ ไม่รู้จักสภาวะธรรม มีอุปาทานยึดมั่นว่า ชีวิตเกิดมาแล้วต้องเป็นทุกข์ เพราะไม่เคยปฏิบัติธรรม

จนกระทั่งมีคนมาบอกว่า ที่วัดอัมพวันมีสำนักแม่ชีใหญ่ที่พอจะรับบวชได้ จึงได้มาพบหัวหน้าแม่ชี คือ หลวงแม่ชีจันทร์ บุญเปี่ยม ท่านได้เสียชีวิตไปแล้ว เมื่อปี ๒๕๓๐

ปัจจุบันเป็น หัวหน้าแม่ชีไทยวัดอัมพวัน ทำหน้าที่แนะนำการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแก่ผู้ปฏิบัติที่มาใหม่

แม่ชีได้เล่าประสบการณ์ที่ได้ **เผชิญกับทุกขเวทนาอย่างหนักจนจิตดับไปถึง ๓ ครั้ง** ให้อาตมาฟังว่า

แม่ชีเข้ามาในวัดนี้เมื่อวันที่ ๔ ธ.ค. ๒๖ วันรุ่งขึ้น ๕ ธ.ค. ๒๖ มีโอกาสไปโบสถ์ ฟังหลวงพ่อบรรยายธรรมเป็นครั้งแรก รู้สึกสนใจ เพราะไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย ได้เคยได้ยินคำว่า วิปัสสนากรรมฐาน คือการปฏิบัติตนให้พ้นทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดอย่างแท้จริง เกิดศรัทธามาก ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้อบวช จึงได้ตั้งใจฟัง

ตอนที่โยมมาบวชครั้งแรก ไม่มีการสอนอย่างใกล้ชิดเหมือนปัจจุบันนี้ ผู้ศรัทธาจะตั้งใจ ฟังหลวงพ่อกับต้องมีศรัทธาจริง ๆ เท่านั้นถึงจะปฏิบัติได้ โยมก็ตั้งใจฟังและตั้งใจปฏิบัติ

มีแม่ชีรุ่นพี่อยู่คนหนึ่ง คือ แม่ชีกัลยา คุ่มแจ่ม เป็นแม่ชีที่มีปฏิสันถารดีมาก คอยช่วย แนะนำการปฏิบัติให้ การปฏิบัติธรรมของเขาขณะนั้นดีมาก โดยมเคารพภูมิธรรมในตัวเองมาก แต่อยู่กับเขาได้ ๕ ปี เขาก็จากสำนักนี้ไป

โยมไม่ค่อยจะมีความเพียรและอดทนเท่าไรนัก บางครั้งก็รู้สึกเกียจคร้านและท้อถอย แต่ระเบียบของวัดต้องปฏิบัติตาม

ในวันพระต้องลงปฏิบัติธรรมทั้งรองค้ำและรอบดึก หลวงพ่อกับจะแสดงธรรมให้ฟังสองรอบ ไม่เหมือนปัจจุบันนี้ ก็พยายามปฏิบัติตามระเบียบของวัดมาเรื่อย ด้วยความตั้งใจ

ความท้อถอยนั้นมีเป็นบางครั้งเพราะขณะนั้นป่วยเป็นโรคมะเร็ง ตอนแรกเป็นที่เต้านม และเปลี่ยนลงไปปอด พอเป็นมากก็ทำให้ไอและปวดมาก มีอาการเหนื่อยมาก

ตายครั้งที่ ๑

เวลาทำงานหรืออยู่เฉย ๆ ก็เหนื่อย ตอนกลางคืนจะไอมากและไออยู่ถึง ๔ เดือน จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีอยู่คืนหนึ่งจำวันที่ไม่ได้ คืนนั้นมีอารมณ์โกรธ โกรธความทุกข์ทรมาน

วันนี้ก็แน่ใจว่า คืนนี้เราจะไม่ไออีกแล้ว ไอจนผู้ที่อยู่ใกล้ซึ่รู้สึกรำคาญทั้ง ๆ ที่เราก็กห้ามไม่ได้ ยิ่งตอนดึก ๆ จะไอมาก จนทำความรำคาญให้คนอื่นที่เขายู่ใกล้ ๆ

ถึงกุฏิจะห่างกัน อยู่ข้างล่างหรือข้างบน ห้องพระ กุฏิแม่ชีที่อยู่ปัจจุบันนี้ เสียงก็ได้ยินถึงกันหมด

เวลาขณะนั้นประมาณ ๒ ทุ่ม ก็ตั้งใจปฏิบัติกรรมฐาน กำหนดไปเรื่อย ๆ จนเวลาผ่านไปประมาณ ๒ ชั่วโมง ด้วยแรงที่โยมกลั้นไอ มันเหมือนกับการกลั้นใจ รู้สึกเหมือนจะตาย เวทนา มันเข้ามาในอารมณ์มาก

มีอาการเหมือนกับเลือดมาเลี้ยงสมองไม่พอ รู้สึกวูบ จิตกำลังจะดับ เหมือนกับหัวใจเต้นแรงแต่ก็อ่อนแล้วก็สั้นมาก ก็กำหนดว่า รู้หนอ รู้หนอ ไปเรื่อย ๆ

แต่ต้นจิตของโยมจริง ๆ ขณะนั้นกำลังมีโทสะ คือ โกรธอาการเจ็บป่วย โกรธโรคภัยไข้เจ็บที่มารบกวน การกำหนด รู้หนอ ก็เลยทำให้ไม่มีสมาธิ สติไม่มั่นคง

อาการวูบเมื่อจิตจะดับ มันวูบใจสั้น วูบที่หนึ่งโยมก็กำหนด รู้หนอ ได้ทัน วูบที่สอง โยมก็กำหนดได้ รู้หนอ พอวูบครั้งที่สาม จะเกิดขึ้นเร็วมาก มันมีสีดำหมุนมาข้างหน้า ก็เลยไม่ทัน กำหนดว่าเห็นหนอ กลัวมาก แล้วจิตก็ดับ วูบ! เข้าทันที

จิตก็ตามไปเลย ตามความหมุนไป ตรงจุดกลางของสิ่งที่หมุนเป็นสีดำ ดำเหมือนสีขี้ยม ผ้ำ มีดมาก น่ากลัวมาก

พอวูบไปเหมือนน้ำดูต รูปที่เห็นเป็นน้ำทั้งหมด แต่ที่โยมรับสัมผัสขณะจิตดับวูบ ไม่ใช่ น้ำ เป็นเหมือนอากาศที่มีแรงดูดมาก ดูดโยมหมุนลงไปลึกมาก มีแรงดูด มีวันดำมืด แล้วก็ร้อนมาก ทรมานมาก ดูดลงไปเหมือนไม่มีอากาศหายใจ

แรงดูดนั้นดูดลงไปแล้ว ก็หมุนดูดยุบขึ้นมาอีก โผล่ขึ้นมาครั้งหนึ่งก็ร้อง เอือก! (เสียงสุดลมหายใจเข้าอย่างแรง) หายใจได้ครั้งหนึ่ง

แล้วก็ดูดลงไปอีกอยู่อย่างนั้นแหละ ดูดลงไปร้อน ไม่มีอากาศหายใจ เสวยทุกข์ทรมานมาก และนานมากในความรู้สึกของโยม รู้สึกว่าทุกข์ทรมานมากที่สุด ร้อน หายใจไม่ออก แน่น แต่ก็ไม่ตาย

พอเราจะขาดใจ ก็ปล่อยเราขึ้นมา หมุนดูดยุบขึ้นมา ตัวพุ่งขึ้นมา แล้วก็ดูดลงไปอีก

นานจนกระทั่ง พอโยมถูกหมุนขึ้นมาอีกครั้ง มีลมเป่าวูบที่หน้าผาก โยมก็จำได้ว่าเป็นลม แต่ไม่ทันกำหนดรู้อะไร ก็ถูกดูดลงไปอีก

ขณะที่โยมได้รับความทรมาน จำไม่ได้ว่าโยมเป็นอะไร เป็นใคร และทำอะไรอยู่ รู้อย่างเดียวว่ามันทุกข์ทรมานมาก จนกระทั่งได้รับสัมผัสลมที่ถูกเป่า แล้วก็ถูกดูดลงไปอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็หมุนให้โยมขึ้นมาอีก

พอถูกลมครั้งที่สองเป่าพรวดออกมา โอ้โฮ! นึกขึ้นได้ มีกลิ่นยานัตถุ์ นึกถึงหลวงพ่อดี! นึกถึงตัวเองได้ว่า เอ๊ะ! ขณะนี้เราเป็นแม่ชีนะ เรากำลังปฏิบัติกรรมฐานนะ สติก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอทันที แต่ใจสั้นมาก สั้นแล้วร้อนมากที่สุดเลย ก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอได้อย่างเดียว กำหนดสั้นหนอก็ไม่ได้ กำหนด รู้หนอ รู้หนอ อยู่ยาวนาน

การที่โยมระลึกถึงครูบาอาจารย์ได้ คือได้สัมผัสกับลมที่เป่านี้ ที่จำได้เพราะแรก ๆ ที่โยมปวดทนต์ไม่ไหวก็ไปหาหลวงพ่อดี ท่านก็จะเป่าให้อย่างนี้ จึงได้จำลม สัมผัสลมได้ว่า สิ่งนี้เป็นลม

และสัมผัสกลิ่นได้ว่าเป็นกลิ่นยานัตถุ์ ระลึกถึงหลวงพ่อดีก็คือมีกลิ่นยานัตถุ์ เมื่อถูกสัมผัสลมครั้งที่สอง

โยมรู้สึกวาระลึกถึงครูบาอาจารย์ได้ ก็ระลึกถึงหลวงพ่อก็ระลึกว่าเราเป็นแม่ชีนะ กำลังปฏิบัติกรรมฐานอยู่นะ กำหนดรู้หนอ รู้หนอ จิตมันก็เกิดมาในรูป คือรูปที่โยมนั่งอยู่

แต่มีเวทนามาก ตัวสั่นพื้พื้ ๆ ใจก็สั่น ใจจะขาดไม่ขาด เหมือนกับคนเป็นลม ก็กำหนดอยู่นาน

โยมเกิดเวทนาประมาณ ๔ ทุ่ม พอรู้สึกตัวขึ้นมาอีกครั้งว่าได้รับสัมผัส ระลึกได้ว่าเราเป็นแม่ชี แล้วกำหนดรู้หนอ รู้หนอ ประมาณ ๖ ทุ่มกว่า เกือบตี ๑

แล้วกำหนด รู้หนอ สั่นหนอ สั่นหนอ แล้วเอนหนอ เอนหนอ นอนลงไปได้ แต่ก็กำหนดสั่นหนออยู่ตลอด เพราะมันไม่หายหรอก กำหนดอยู่ตลอดจนกระทั่งได้ยินเสียงนาฬิกาตี ๓

พอดีหลวงพ่อกดออกที่กุฏิท่าน เสียงดังไปถึงห้องพระที่เรือนชี ได้ยินเสียงท่านเรียก

“กัลยา มาหาหลวงพ่อน้อย”

โยมก็ได้ยิน แต่ไม่ได้พูดอะไรกัน เพราะโยมก็พูดไม่ได้ แต่ก็รู้ แม่ชีกัลยาก็ขึ้นไปหาหลวงพ่อก่อน แล้วเขาก็กลับมาพร้อมกับยา แล้วก็นำมาให้โยม

หลวงพ่อก็ดึงให้โยมขึ้นแล้วก็ทานยา พอโยมได้สติคือดีขึ้นแต่ยังไม่หาย แม่ชีกัลยาก็เล่าให้โยมฟังว่า

ขณะที่หลวงพ่อก็ดึงไปพบ ท่านถามแม่ชีกัลยาว่า

“ทำไมหนูไม่ช่วยเขา”

แม่ชีกัลยาก็ตอบว่า “หนูไม่ทราบนึกว่าพี่เขาไปได้”

หลวงพ่อก็บอกว่า “ไม่ได้ไปดีหรอก ไม่ใช่สำเร็จหรอก จะเสร็จอยู่แล้ว เขาไปตกรกรู้ใหม่ หลวงพ่อก็ดึงไปดึงขึ้นมาเดี๋ยวนี้ นั่งไม่มีสติ กำหนดไม่ได้ ดีนะที่หลวงพ่อก็ดึง”

โยมได้ยินจากแม่ชีกัลยามาเล่าต่อ ไม่ได้ยินจากหลวงพ่อก็ดึงเอง ตอนนั้นแม่ชีกัลยาเขาเป็นผู้สอนกรรมฐาน เลยมีโอกาสได้ใกล้ชิดหลวงพ่อก็ดึงมากกว่าโยม

พอโยมฟื้นขึ้นมากระลึกถึงเหตุการณ์ที่โยมได้รับเวทนา จิตมันก็คิดได้ว่า โยมเป็นคนดีจริง ๆ

เมื่ออดีต โยมเคยอ่านหนังสือกรรมหรือจะฟังใครก็ตาม เช่น ฟังอาจารย์แบบที่เคยบรรยายในวิทยุ ถึงอายุของสัตว์นรกอะไรต่าง ๆ โยมก็ไม่ค่อยเชื่อเท่าไร มีความลึกลับสงสัยอยู่ มีทิฐิมาก

โยมมาประสบกับตัวเองครั้งนี้ คงจะเป็นนรกจริง ๆ ที่เราเคยทิวู้อ่อด้านว่าไม่จริง โยมเคยได้ยินเขาบรรยายธรรมว่า ผู้ที่ไม่ฝืนมีอยู่ ๓ อย่างคือ สัตว์นรก ทารกในครรภ์ และ พระอรหันต์ ที่ไม่ฝืน เพราะไม่มีเวลาจะฝืน โยมก็ไม่ค่อยเชื่อหรอก มาเชื่อเอาสนิทใจเมื่อได้ประสบกับเวทนานี้ โยมเชื่อแล้วว่า สัตว์นรกไม่มีเวลาฝืน เพราะแม้แต่ตัวเองก็ยังจำไม่ได้ จำไม่ได้ว่าเป็นใคร ทำอะไรอยู่ ด้วยเหตุใดจึงตกลงมาอย่างนี้ ยังไม่มีสติระลึกูู เพราะได้รับทุกขเวทนามาก จนไม่มีเวลาที่จะคิดถึงอย่างอื่นได้เลย โยมเชื่อแล้วว่า เมื่อก่อนเคยได้ยินว่าพระมาลัยองค์เดียว คือพระอรหันต์ที่ลงไปโปรดสัตว์นรก องค์เดียวที่ทำให้หมาป่าลูฟี่ที่เป็นเพลิงดับเครื่องมือที่ทรมานสัตว์นรกให้เกิดความทุกข์ต่าง ๆ ก็หยุดทำงานได้ พอได้ฟังก็มีความสงสัยอยู่ ตอนนีเชื่อแน่นอน ไม่สงสัยอีกเลย และโยมก็ไม่ทราบว่พระเดชพระคุณหลวงพ่อจะเป็นพระอรหันต์หรือไม่ สำเร็จแล้วหรือยัง แต่ก็สามารถไปช่วยโยมได้แน่นอน เพราะถ้าโยมไม่ได้รับสัมผัสมอยงนั้น ก็คงนึกไม่ได้ว่โยมเป็นใคร ทำอะไรอยู่ และทุกขเวทนาที่ได้รับนั้นคืออะไร โยมก็เชื่อแล้ว ไม่มีความลังเลสงสัยอีกแล้ว โยมมาพิจารณาดูว่ ที่โยมได้รับทุกขเวทนามานี้ เพราะสติของโยม่อนเวลาปฏิบัติธรรม ในขณะที่เจริญภาวนายู่กำหนดไม่ได้ อาจเป็นเพราะวิบากกรรม ที่โยมเคยมีทิวููมาณะต่อคำสอน หรือจะเป็นแรงบุญกุศลที่ทำให้โยมได้รู้จักนรกที่แท้จริงก็ได้

คุณตาไปนรก

เรื่องนรกนี้โยมเคยได้ยินคุณตาเล่าให้โยมฟัง คุณตาชื่อ นายจิต กล้าจันทร์ ตอนอายุ ๑๔ ปีได้ป่วยเป็นไข้ รู้สึกว่มีคนมาปกอส้มเหนือที่นอน ท่านได้กลิ่นก็สลบวูไป ไปรู้ตัวอีกทีหนึ่ง มีคน ๒ คน พาเดินไป เขาเดินไปข้าง ๆ พอไปถึงที่มคนนั่งอยู่บนแท่นหิน มีคนถามว่ “มิ่งชื่ออะไร” คุณตาก็ตอบว่ “ผมชื่อจิตครับ” พอดีคนที่นั่งอยู่บนแท่นบอกว่ “เฮ้! ผิดตัวแล้ว คนนี้ชื่อดี เอาไปส่งนะ” สองคนที่พาคุณตาไป ก็จับแขนคุณตาให้หันหลังกลับ แล้วบอกว่

ไป! มึงไป เดินไป”

คุณตาเดินมาเรื่อย วิ่งบ้าง เดินบ้าง เพราะแรงจุดของเขา ตอนไปเดินไปดี ๆ ตอนกลับ เขาให้วิ่งบ้างเดินมาก เหนื่อยมากที่สุดเลย

ในช่วงที่เขาปล่อยให้เดิน หิวน้ำมาก มองเห็นข้าง ๆ ทางมีขันสัมฤทธิ์สมัยก่อน ใส่ น้ำมี ดอกมะลิลอย มีจอกสัมฤทธิ์ลอยอยู่

คุณตาก็ตักน้ำขึ้นมา พอจอกจ่อถึงปาก เขาก็ตบขันน้ำร่วง น้ำหกกระเด็นไป เขาพูดว่า

“ไม่ใช่ของมึง มึงไม่ได้ทำไว้ กินไม่ได้หรอก ถ้าหิวมากก็กินโนน ของมึงอยู่โนน”

คุณตาหันไปเห็นก็จำได้ว่า เป็นชามถ้วยตราไก่ ใส่ปลาทูลอยู่ ๒ ตัว อีกชามหนึ่งเป็นถ้วย ข้าว ไม่ใช่ข้าวร้อนหรือ

คุณตาจำได้ว่า เมื่อตอนเป็นเด็ก แม่เคยส่งก่อนออกไปทุ่งนาว่า “ไอ้หนู พระมาตักข้าวใส่ บาตรด้วยนะ” ความที่คุณตาขี้เกียจจะไปตักข้าวในหม้อ ก็หยิบข้าวเย็นไปใส่ แต่ข้าวยังไม่ได้บูด ใส่ข้าวพร้อมปลาทูล ๒ ตัวที่แม่ทอดไว้ให้

คุณตาก็เลยนั่งรับประทาน ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้หิวข้าว แต่หิวน้ำ ทานเสร็จรู้สึกอึดแล้วก็ชื่นใจ ทั้ง ๆ ที่เป็นข้าวเย็น แต่ก็ไม่หายหิวน้ำ

พอทานเสร็จแล้ว สองคนนั้นก็บอกให้เดินทางต่อไป เตียวไม่ทันเวลา คุณตาก็รีบเพราะ กลัวคำว่า “ไม่ทันเวลา”

ขณะที่เดินก็เห็นคนยืนอยู่ใต้ต้นไม้ ในใจก็นึกว่า “ทำไมเขามาเย็นได้ร่มไม้ละ ต้นไม้ใหญ่ ๆ ดูแล้วเขาก็มีความสุขดี” คุณตาอยากจะถามด้วยคำพูด แต่ก็พูดไม่ได้ ได้แต่นึกในใจ

สองคนนั้นก็ตอบแทนคนที่ยืนอยู่ใต้ต้นไม้ว่า

“นั่นและเขามีใจศรัทธา ปลุกต้นไม้ให้เป็นร่มเงา ให้ความร่มเย็นแต่สัตว์หรือคนที่เข้าไป อาศัย คนโบราณเขาถึงปลุกต้นไม้ ถ้าเขาไม่มีเงินทองที่จะสร้างศาลาพักร้อน ปลุกไว้ข้างทางเดิน หรือกลางทุ่ง เพื่อให้เป็นร่มเงาแก่วัว ควาย หรือสัตว์ หรือนกอะไรก็ตาม หรือคนเดินทางมาร้อน ๆ ก็มาพักเหนื่อย”

คุณตาก็รู้สึกจำได้ว่า “อ้อ! ทำบุญด้วยการปลุกต้นไม้ก็ได้บุญ มีความสุข ขณะที่ตายไปก็มี ความสุข เหมือนตัวเองได้ออยู่วิมาน”

เดินต่อไปอีกก็เห็นบ้าน บนบ้านมีคนเยอะ ใต้ถุนมีคนหนึ่งนั่งอยู่คนเดียว อีกบ้านหนึ่งใต้ ถุนบ้านมีคนเยอะ แต่บนบ้านมีคนอยู่คนเดียว

คุณตาอยากจะถามคนที่อยู่บนบ้านและอยู่ใต้ถุนบ้าน แต่ก็พูดไม่ได้ แต่ในใจก็นึกถาม
“นั่นแหละคนที่ทอดกฐินเพื่อเอาหน้าเอาตา ก็อยู่ใต้ถุนบ้านคนเดียว คนที่เขาอนุโมทนา
ด้วยความจริงใจเขาก็อยู่บนบ้าน คนเยอะ ๆ ที่อยู่บนบ้านนั่นแหละคือคนที่ร่วมอนุโมทนาในการ
ทอดกฐินด้วย

ส่วนอีกหลังหนึ่ง คนอยู่ใต้ถุนเยอะ อยู่บนบ้านคนเดียว คือคนที่เขามีศรัทธาจริง ๆ ได้
ทอดกฐิน ของกฐินคนเดียว แต่มีคนมาอนุโมทนาสาธุการน้อมจิตเป็นกุศล ด้วยความเต็มใจ เขาก็
ได้อยู่วิมานด้วยกัน มีความสุขด้วยกัน แต่คนรับจोगอยู่บนบ้าน คนอนุโมทนาอยู่ใต้ถุนบ้าน แต่ก็
มีความสุข”

คุณตาก็เดินมาเรื่อย ๆ เดินบ้าง วิ่งบ้าง หิวน้ำเหลือเกิน ทรมานมากแต่ก็รู้ที่อยู่ในใจคน
เดียว ไม่คิดจะถาม แต่สองคนที่พามา ก็บอกว่า

“หิวน้ำมากไซ้ไหม จำไว้นะ ไม่ได้ทำบุญด้วยน้ำ ตายไปก็ต้องหิวน้ำอย่างนี้แหละ”

คุณตาก็จำได้ ไม่เถียง ไม่ตอบอะไรทั้งนั้น พอดีหมดเวลา มาถึงบ้าน เขาก็บอก ถึงแล้ว
และจับคุณตาโยนลงมา คุณตาที่มีความรู้สึกว้าว เหมือนตกลงมาจากที่สูง วูบลงมาเลย ลงมาที่นุ่ม
ๆ แล้วก็มีความรู้สึกตัว

ได้ยินเสียงนำสาวร้องให้อยู่ข้าง ๆ ก็กระดิกมือ ทุกคนกลัว วิ่งลงเรือนไป คุณตายังพูด
ไม่ได้ ยังหิวน้ำมาก แต่ก็บอกขอน้ำกินไม่ได้

นำสาวไม่กลัวหลาน ดีใจ เปิดผ้าคลุมออก จับตัวดู มีความอุ่นขึ้น และรู้สึกสั้น ๆ ก็เลยรีบ
ตักน้ำมาให้ คนเฒ่าคนแก่บอกว่า “อย่าให้น้ำมาก คนสลบไปเป็นคืนเป็นวันต้องให้น้ำแต่น้อย”

เขาก็ใช้ส้อมหยดน้ำเข้าปากให้ ใจคุณตาอยากให้ยกน้ำให้ดื่ม แต่ก็พูดไม่ได้เพราะค้างแข็ง
หมด

คุณตาสลบไปตั้งแต่บ่ายสามโมง มาฟื้นตอนเช้าหลังถวายสังฆทาน พระกลับวัดหมดแล้ว
กว่าจะพูดได้ใช้เวลาเป็นวัน ลมหายใจจากอ่อนก็แรงขึ้น แรงขึ้นจนกระทั่งเกือบจะปกติ
ตอนสลบไปเป็นไข้อยู่ พอฟื้นขึ้นมา จิตก็ระลึกตลอดเวลาว่า ถ้าหายป่วยจะขอทำบุญ
ด้วยน้ำ เพราะจำได้ว่าทุกข์ทรมานด้วยความหิวน้ำมาก

พอดีมีหมอรักษาไซ้ คุณตาหายจากไซ้ก็เริ่มแข็งแรงขึ้น

มีเศรษฐีคนหนึ่งอยู่บ้านปากคลองริมแม่น้ำน้อย ได้มาขอคุณตาไปเป็นบุตรบุญธรรม

คุณตาก็ขอแม่บุญธรรมว่า ก่อนที่จะทำงานอย่างอื่น อยากจะขอขุดบ่อน้ำสักลูกหนึ่ง ให้ได้ใช้กันตลอดหมู่บ้านที่เขาอยู่ คือหมู่บ้านหนองตารอด และบ้านที่จะไปอยู่ อยู่ปากคลองบางประเทศ ห่างกันไม่ถึงกิโลเมตร

แม่บุญธรรมก็ยอมให้ขุด ออกทุนให้ ให้ทำรองฝักมะขาม คือทำเป็นท่อน ๆ เป็นวงบ่อ ปัจจุบันบ่อนี้ยังอยู่ ตอนที่ขุดนั้น คุณตาอายุประมาณ ๑๖ ปี

ต่อมาได้สร้างศาลาพักร้อนหลังหนึ่งคู่กัน เรียกว่าศาลาขาว และช่วยทำงานตามวัด สร้างศาลา สร้างโรงเรียน โดยไม่ได้คิดค่าแรงเลย

โรงเรียนที่สร้างชื่อ โรงเรียนวัดโบสถ์วรดิตตศรีราชฐ์อุปถัมภ์ พี ๆ น้อง ๆ ช่วยกันสร้าง มีวัดอยู่เดิม เพียงแต่ออกแรงช่วยกันทำเท่านั้น

คุณตาบอกว่าตั้งใจทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีศรัทธาที่จะทำอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อุทิศให้เป็นทาน คือสร้างศาลาพักร้อนให้ผู้อื่นร่มเย็น ขุดบ่อน้ำเพื่อให้คนได้ดื่มได้ใช้ ก็ได้รับความสะดวกสบายมาจนทุกวันนี้

โยมอยู่กับคุณตามาตลอด ได้เห็นพฤติกรรมการทำกุศลของท่าน ปัจจุบันนี้คุณตาอายุ ๘๘ ปีแล้วก็ยังทำบุญตักบาตรทุกวัน และเป็นหมอแผนโบราณ ใครจะตามไปไหนก็ไป แก่แล้วก็ยังทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โยมเห็นมาอย่างนี้ จึงทำให้จิตใจโยมรู้จักการเสียสละมาตั้งแต่เด็กและติดมาเป็นนิสัยจนทุกวันนี้

ตายครั้งที่ ๒

อยู่มาอีก ๖ เดือน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ตรงกับวันแรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๙ วันนั้นเป็นวันโกน ก็ตั้งใจทำกรรมฐาน

หลวงพ่อบอกว่าวันโกน วันพระเป็นการใช้กรรมได้เป็นอย่างดี โยมก็กำหนด ฐุหนอ ฐุหนอ เห็นหนอ เห็นหนอ

มีนิมิตเห็นเป็นโยมยืนอยู่บนเรือกำลังจะข้ามฟาก แต่เรือรั่ว น้ำก็พุ่ง ๆๆ ขึ้นมา เรือเกือบจะจมอยู่แล้ว เรือไม่มีพาย ไม่มีถ่อ ไม่มีอะไรทั้งหมด แต่ก็อยากจะข้าม

แลขึ้นไปบนฝั่ง เห็นคุณพ่อคุณแม่ของโยมยืนอยู่ คุณพ่อมองแบบธรรมดา แต่คุณแม่ยืนมือออกมาขณะที่เรือกำลังจะจมลงไป

แม่บอกว่า “เร็ว ๆ แม่มารับ” โยมก็รีบยกมือขึ้นจับมือแม่ ตัวโยมก็ลอยติดมือแม่ขึ้นไปบนฝั่ง เรือลำนั้นก็จมวูบลงไป แล้วนิมิตก็หายไป

พอรุ่งขึ้นเป็นวันพระ เข้าโบสถ์ หลวงพ่อจะเทศน์เหมือนสออารมณ์ เราก็งงใจฟัง ตั้งใจจำ ตั้งใจพิจารณาดู

หลวงพ่อกเทศน์เหมือนบอกว่า ถ้าเราปฏิบัติกรรมฐานไปเรื่อย ๆ เกิดนิมิตอะไรก็ตาม ในนิมิตของเรามีใครบ้าง นิมิตเป็นสัญญาณ เป็นปริศนาธรรมให้เราเห็นว่า เราจะตาย เราก็คงจะไปให้ตรง

เช่นเห็นใครอยู่ในนิมิต ก็ให้ไปพบกับคนนั้น ตอนนั้นโยมไม่สบายมาก ตั้งใจปฏิบัติติดต่อกันเรื่อย ๆ หลังจากที่สลบไปครั้งแรก มันเหมือนกับจะเตือนว่า โยมได้เคยทำความเสียใจให้กับพ่อแม่มากที่สุด ก็ควรจะไปขอโทษกรรมเสีย

ถ้าเราได้ขอโทษกรรมกับบิดามารดาจะทำให้เกิดกุศล บางทีคนจะตายก็ไม่ตายได้ การขอโทษกรรมจะทำให้กรรมลดลงไป อาจารย์พ้นจากการหมดเนื้อหมดตัว รอดตายขึ้นมาได้

โยมก็จำไว้ คิดว่าที่หลวงพ่อบรรยายธรรมวันนี้ แสดงให้โยมฟังแน่ ๆ

พอรุ่งเช้า อาการของโยมก็เป็นมาก ปวดภายในทรวงอกด้านขวามาก เริ่มปวดตั้งแต่ทำวัตรเช้าตีสี่ พอถึงเวลาไปทำครัว ยกขันตักน้ำ มือสั่นมาก มันปวดจนตัวสั่นมือสั่นไปหมด

แม่ชีกัลยาบอกว่า พี่เป็นมาก ควรไปหาหมอ แต่โยมรู้ของโยมก็เลยไม่พูดให้ฟัง ตั้งใจว่าอยากจะกลับบ้าน อยากไปพบพ่อแม่เหลือเกิน จึงขออนุญาตกลับบ้าน แม่ชีกัลยาตามไปส่งด้วย

โดยมออกเดินทางถึงสิงห์บุรี ก็นึกในใจว่า ในนิมิตโยมยืนอยู่ในเรือคนเดียว ถ้าเพื่อนไปด้วยจะไม่ตรงกับหลวงพ่อบอก นิมิตอย่างไร พิจารณาให้ดี แล้วทำไปตามนั้น แล้วจะมีผลดีกับเรา

บ้านของแม่ชีกัลยาอยู่บางระจัน จึงบอกกับเขาไปว่า “ฉันขอไปคนเดียวเถอะ เธอไปหาแม่ของเธอ ฉันจะไปหาแม่ของฉัน” เขาก็เป็นห่วงโยมก็บอกว่า คิดว่าทนได้ ไปไหว แล้วก็แยกกันที่สิงห์บุรี

โยมไปถึงบ้านคุณตาคุณยาย ไม่เห็นแม่ ตอนนั้นสั่นมากแทบจะล้มอยู่แล้ว แต่แข็งใจเดินอีกครั้งก็โลเมตรไปบ้านพ่อกับแม่ซึ่งอยู่กลางทุ่ง

พอถึงบ้านได้ โยมก็สั่นมาก มือสั่น ตัวสั่น พอก้าวพ้นบ้านได้ แล้วก็มีอาการกระตุกตั้งแต่นั้นมา แต่ยังไม่กระตุกบ่อยอยู่

พอดีพอกับแม่ก็มาพุงให้เข้าไปในบ้าน โยมก็นอนกระตุก เหมือนอาการที่ว่ามะเร็งขึ้น
สมองแล้วก็ชัก

แต่ตอนนี้สติดีกว่าตอนแรก ก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอ สติดี กำหนดได้ แต่ห้ามสังขาร
ร่างกายไม่ได้ มันเป็นไปตามธรรมชาติ มันต้องสั้น มันต้องชัก ก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอ ไว้ตลอด
พอได้สติก็เลยขอรูปเทียน ฟานแล้วก็กวักมือเรียกพ่อแม่ให้มานั่งใกล้ ๆ ที่กวักมือ
เพราะเรียกไม่ได้

บอกกับพ่อแม่ว่า “กรรมใดที่ล่วงเกินพ่อแม่ เคยทำให้พ่อแม่เสียใจ ขอให้พ่อแม่
อโหสิกรรมให้ด้วย”

พอกับแม่โยมก็บอกว่า “สาธุ อโหสิให้” แม่พูดอโหสิให้ แต่พ่อยกมือสาธุเฉย ๆ แล้วโยมก็
ชักต่อไป

ระยะที่นอนกระตุกอยู่นั้น ปวดข้างในมาก แขนขากระตุก ตัวสั้น กำหนดรู้หนอ รู้หนอ
ไว้ตลอด

ความรู้สึกที่โยมจำได้ มันเหมือนจะเริ่มดับ ดับเหมือนกับความว่าง แต่มันจะดับเหมือน
เรากำลังจะตาย คิดว่าเป็นความว่างธรรมดา ว่างตั้งแต่ศีรษะ กำหนดรู้หนอที่มันว่าง ว่างจน
หายไปหมดทั้งตัว ไม่มีความรู้สึกว่าตัวเรานั้นมี ตั้งแต่ศีรษะ กำหนดมาเรื่อย ๆ

จนสุดท้ายก็เหมือนสลบวูบไป โยมออกไปทั้งตัวเหมือนเดิน แล้วก็วิ่งด้วย ก็ไม่รู้ตัว
ว่าตัวนั้นเป็นอะไร จะเรียกวิญญาณ หรือกายในก็เรียกไม่ถูก

วูบสุดท้ายขณะที่กำหนดรู้หนอ รู้หนอ จิตโยมมีโลกะอยู่อย่างหนึ่ง คือ ไม่อยากตาย
ทั้ง ๆ ที่ธรรมชาติของเราต้องตายแน่ จิตดวงนี้กระมังที่ทำให้โยมไม่ได้ไปที่ดีอีก

ทุกขเวทนาเกิด มีการปรุงแแต่ง มีการรับรู้ ระยะที่ออกมาครั้งแรก ยังมีการเดินแล้วก็วิ่ง
มองเห็นตัวเองใส่ชุดขาว แต่ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นอะไร รู้แต่ว่าสิ่งนี้เป็นชุดขาว

สติระลึกได้ว่า เหนื่อยมาก ทุกขเวทนา จิตจะรับรู้ความเหนื่อยไว้ตลอดเวลา เหนื่อยอยู่
เป็นระยะเวลาานาน ก็มีสติขึ้นมาเองว่า

“อ้อ! เพราะเราไม่ได้ทำทานบริจาคทานด้วยอาหาร เราจะต้องทำอย่างนี้ตลอดไป”

พอรู้ได้อย่างนั้นความหิวก็ดับไป กลายเป็นความหนาว รู้สึกหนาวมาก เคยจำได้ว่า
เมื่อก่อนนี้หนาวจนกระทั่งต้องจุดไฟผิงอยู่ทั้งคืน มันก็ยังไม่หนาวเหมือนปัจจุบันนี้ หนาวทรมาณ
มาก

กัมดูตัว รู้สึกมีผ้าขาวคลุมอยู่ ทำไมเราหนาวเหลือเกิน พอนึกขึ้นมาได้ สติก็ระลึกขึ้นมาว่า

“เพราะเราไม่เคยทำทานด้วยผ้าผ่อน ไตรจีวรอะไรเลย จึงหนาวมากอย่างนี้”

พอนึกได้ว่า เพราะเราไม่เคยทำทานด้วยผ้าหรือเครื่องทำความร้อนกันหนาว ความหนาวก็ดับไปเลย กลายเป็นความว่าเหว่

รู้สึกว่าจะเหว่มาก ต้องการเพื่อนมากที่สุด รู้สึกกลัวด้วย เหลียวไปดูทางไหนก็ชาวโพลนไปหมด เหมือนกับโยมเดินไปในหมอกควัน

ความที่โยมว่าเหว่ต้องการเพื่อนมาก มองดูรอบตัว ถ้ามีสัตว์สักตัวหรือต้นหญ้าสักต้น โยมก็คงจะอุ้มใจมองหากี่ไม่มีเลย ทรมานจริง ๆ ทรมานด้วยความกลัวและว่าเหว่ ต้องการเพื่อนอยู่นาน

จนสติระลึกได้อีกว่า “อ้อ! เรามีอุปาทานยึดถือจะเอาคนอื่นเป็นที่พึ่ง ทำไมเราไม่พึ่งตัวเองล่ะ พระพุทธเจ้าสอนว่าให้เราพึ่งตนเองนะ” สติระลึกได้อย่างนั้น

และยังระลึกได้อีกว่า “ขนาดจะตาย รู้ตัวว่าจะตาย ยังต้องกลับมาตายกับญาติอีก ต้องหาเพื่อนมาดูใจ อยากจะมีพ่อแม่พี่น้องมาดูใจตอนใกล้ตาย

เราไปอุปาทานอย่างนี้ ยึดมั่นอย่างนี้ เราจึงต้องว่าเหว่ มองดูซึ่ใครมากับเราบ้าง เราเกิดคนเดียว เวลาตายก็ตายคนเดียว มาคนเดียว ก็ต้องไปคนเดียว

พอนึกถึงกรรมข้อนี้ได้ มันก็ดับวูบเหมือนตกจากที่สูง ตกลงมาแล้วก็เกิดความหนักที่ตัว ที่ปลายเท้า สติกลับคืนมา กำหนดได้ว่า รู้หนอ รู้หนอ ขึ้นมาเรื่อย ๆ

ตัวโยมก็สั่น เพราะก่อนที่จิตจะดับสลบไป มันสั่นและกระตุกอยู่ สั่นจากเท้าขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงมือ หน้าอกถึงคอ กำหนดรู้หนอ รู้หนอ เรื่อย ๆ จนถึงศีรษะ

พอถึงหูก็ได้ยินเสียงคนร้องไห้มากเลย จำได้ว่าเป็นเสียงยาย เสียงน้าสาวน้าชาย เพราะระยะที่โยมนอนกระตุกอยู่ ญาติมาดูกันหมดเลย

ได้ยินเสียงน้าชายสั่งงาน ให้คนนี่เตรียมไฟฟ้า คนโน้นจัดสถานที่และได้ยินว่า “ไม่เป็นไรหรอก ยังหัวค่ำอยู่ เพิ่งตายตอนเย็น ยังสวดทัน ไปนิมนต์พระมาสวดให้สักคืนหนึ่ง เข้าค้อยถวายสังฆทาน” ได้ยินเสียงยายกับน้าสาวร้องไห้

ความรู้สึกของเราเหมือนมีคนมานั่งใกล้ ๆ อยากจะบอกกับเขาเหลือเกินว่า เรายังไม่ตายหรอก รู้สึกตัวแล้ว แต่พูดไม่ได้ ขากรรไกรแข็ง

พอดีแม่ก็จับมือโยมเหมือนในนิมิตเลยว่าจับข้างซ้าย นิ้วแม่สัมผัสนิ้วโยมทั้งสี่นิ้ว
มันติดขึ้นมาเหมือนในนิมิต ของโยมที่ทำเมื่อวันโกน

ได้ยินเสียงแม่พูดว่า “อ้าวพื่นแล้วนะ พื่นแล้ว มือสั้นอีกแล้ว” พอดีคุณตาโยมเข้ามาใกล้
ๆ ก็บอกว่า

“คงหิวน้ำแล้ว เอาน้ำมาหยอดหน่อย”

โยมอยากบอกเขาว่าหิวน้ำ แต่พูดไม่ได้ และก็กินไม่ได้ ขนาดเขาหยอดน้ำยังไม่ลง มัน
แสบมาก แสบเข้าไปในปอดจนถึงหลอดอาหาร

น้ำถึงคอก็แสบเหลือเกิน ไม่ต้องการจะทานอะไร เพราะทานไม่ได้ นึกในใจอย่างนั้น จะ
บอกกับเขาก็บอกไม่ได้ พูดไม่ได้ เขาเอาน้ำมาหยอดก็แสบมาก

ริมฝีปากและนิ้วมือก็สั้นกระตุกตลอดเวลา เหมือนปลาเหมือนหนอนที่โยมเคยจับ
ฆ่าแมลงมาก่อน สมัยเมื่อโยมทำการเกษตร หนอนที่ถูกยาแล้วมันจะสั้นกระตุกอย่างนั้น
สติก็ระลึกได้ว่า เราเคยฆ่าหนอนมามาก ถึงได้สั้นขนาดนี้ กระตุกแบบห้ามไม่ได้ และก็ปวดข้าง
ในมาก

พอพื่นขึ้นมา ความปวดที่เคยปวดในทรวงอกจะเบาขึ้น

โยมชักกระตุกตั้งแต่เที่ยง สลบไปประมาณหกโมงเย็น พื่นขึ้นมาไม่ถึงสองทุ่ม

แต่ที่โยมไปได้รับทุกขเวทนา ๔ อย่าง รู้สึกนานเหลือเกิน ได้รับเวทนา ๔ อย่างคือ
ความเหนื่อย ความหิว ความหนาว และความว่าเหว่ ได้รับทุกข์ทรมานนานมากเหมือน
๔ ปี

พอพื่นขึ้นมาสติก็ระลึกได้ว่า ไม่หายหรอก มีความเพ็ญและอ่อนแรงมาก พูดก็ไม่ได้ ขอ
น้ำหยอดที่ลำคอก็ไม่ได้ แสบไปหมด ทานน้ำไม่ได้มานานหลายวัน ทานอาหารไม่ได้มานาน ๑๑
วัน นอนกระตุกอยู่อย่างนั้นแหละ

มีคนไปเยี่ยมเยอะ ที่วัดอัมพวันก็ไปเยี่ยมกันมาก นำสังฆทานมาให้ โยมถวายพระวัด
ใกล้ ๆ บ้าน

นอนกระตุกตัวสั้นเหมือนหนอนที่ถูกยาฆ่าแมลงอยู่นานเป็นเดือนกว่าจะหาย

พอหายกระตุก หลวงพ่อก็ให้แม่ซีที่เป็นเพื่อนกันไปเยี่ยมแทบจะทุกวัน สั่งไปด้วยว่า
งวดนี้เอายาแบบนี้ให้กินนะ วันนี้เอาน้ำมันให้

พอวันที่ ๑๑ หลวงพ่อก็สั่งว่า วันนี้ต้องให้ทานอะไรเข้าไปให้ได้ โยมก็ไม่ทราบหรอก เพราะเขาไม่ได้พูดให้โยมฟังหรอกว่า หลวงพ่อพูดถึงโยมว่าอย่างไร

เพียงแต่บอกว่า วันนี้พี่ต้องทานอาหารนะ ต้มน้ำข้าวก็ยังดี เขาก็เลยต้มน้ำข้าวเอาเกลือใส่ พอเขาหยอด โยมก็ทะเล่ถึงสุดตัวติดซอไปเลย ก็ได้ทานอาหารตั้งแต่นั้น

เขายกกับโยมว่า หลวงพ่อสั่งมานะ ให้หนูทานอาหารให้พี่ทานให้ได้ ไม่ได้ทานข้าว ต้มน้ำข้าวก็ยังดี ใส่เกลือด้วยจะได้รักษาแผลในลำคอ และในหลอดอาหารด้วย เขาก็เลยใส่เกลือชะเค็ม พอกลิ้นมันรู้สึกสบายอย่างที่สุด

เดือนหนึ่งผ่านไป โยมลุกขึ้นยืนจะเดิน อยากกลับวัด พอลุกขึ้นยืนตัวโยมก็เอียงไปทางขวา เพราะปวดทางขวาเจ็บมากที่สุด จึงยืนงอไปข้างหนึ่ง

จะก้าวขาซ้ายไป ต้องเอามือยกเท้าขวาตามไป เพราะก้าวไม่ออก โดยก็ทำอยู่อย่างนั้นแหละ เดินเบา ๆ เกะข้างฝา

พอดีแม่ชีเข้าไปเยี่ยม วันนั้นโยมก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าหลวงพ่อสั่งอะไรไป เขาไม่พูด เขาพูดเมื่อทำไปแล้ว

เขายกบอกว่า “วันนี้จะทำให้พี่เดินตรง ๆ ถ้าเนตรงได้ก็กลับวัดวันนี้เลยนะ เพราะจากวัดมาเกือบ ๒ เดือนแล้ว” แล้วเขาก็ให้ทำตามเขา

เขาจับขาโยมขึ้นมา เพราะว่าโยมต้องนอนแบบงอขาขวาขึ้น เพราะถ้าไม่งอตั้งขึ้นแล้วมันจะเจ็บมาก รู้สึกเจ็บตรงปวดข้างขวามากที่สุด

แล้วเขาก็หนด นวด บอกให้กำหนดว่า ภูหนอ ภูหนอ ให้คอยกำหนดไว้ พอโยมเผลอก็เกิดอาการกระตุกอย่างแรงตรงปวดของโยม เสียงดัง “กึก” อะไรดังก็ไม่ทราบ จะเป็นเอ็นหรือกระดูกก็ไม่ทราบ

พอดังอย่างนั้น เขาก็บอกให้นอนเรียบ ๆ เอาขาองได้แล้วและลองลุกขึ้น

โยมก็ลุกขึ้นยืน ปรากฏว่ายืนตรงได้ เขาก็บอกให้กลับวัดพร้อมกันเลย วันนั้นมีพระสองรูปไปเยี่ยมโยมด้วย

เมื่อมาถึงวัด พักผ่อนเสร็จแล้ว ได้เข้าไปกราบหลวงพ่อดอนเย็น หลวงพ่อทักว่า

“เออ! มาแล้วหรือ หลวงพ่อรู้ว่า เ็งยังไม่ตายหรอก เลยไม่ได้ไปเยี่ยม” แล้วหลวงพ่อก็ถามต่อว่า

“เอ็งรู้ไหมว่าเอ็งไปไหนมา ถ้าไม่ได้กลับนะต้องอยู่เป็นพัน ๆ ปี กว่าจะได้พบคนที่โปรด
ได้”

ถ้าโยมกลับไม่ได้ สติไม่ดี หรือหลงพอไม่ไปช่วยให้ระลึกได้ จะต้องเป็นสภาพเหมือน
วิญญาน หรือจิตสังขารเป็นขั้น ๔ คือไม่มีรูป มีแต่เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาน

ขั้น ๔ รับรู้สุข ทุกข์ ปรงแต่ง ได้ว่า อยากสัมผัส อยากมี อยากเป็น อยากพ้นทุกข์ รู้ว่า
ความรู้สึกนี้เป็นทุกข์ อยากให้พ้นทุกข์ไป เป็นจิตวิญญานเฉย ๆ ล่องลอยไป เรียก สัมภเวสี ก็
ได้เหมือนกัน

จิตวิญญานที่ล่องลอยนี้ ถ้าได้พบคนที่เทศน์โปรดให้รู้ว่าตัวเองเป็นใคร และให้ระลึกถึง
กุศลที่ทำมาได้ก็จะไปถึงที่ดี คือจุดที่ดีเลย

โยมคิดว่าเหือกสุดท้ายของโยมติดตัวโลภะ คือยังไม่อยากตาย อยากมีชีวิตอยู่ อยากอยู่
ทำความดี แค้นตัวเอง จิตดับไปจึงพบกับสภาวะอย่างนั้น นี่คือการที่สองที่จิตโยมดับไป

เว้นจากนั้นมาอีก ๖ เดือน ตรงกับวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โยมมาพิจารณาได้ว่า
สมควรจะได้รับทุกข์อย่างนั้นจริง ๆ

โยมเสียสละร่างกายมาตั้งแต่เด็ก แต่วัตถุกานปัจจัยสี่ ไม่ค่อยจะได้บริจาคเท่าไร มันมี
ความตระหนี่อยู่ในใจตลอดเวลา เลยทำให้โยมต้องประสบอย่างนั้น

เป็นการเตือนสติให้โยมรู้ว่า การเสียสละของโยมไม่ครบองค์ ถ้าไม่ได้กลับจริง ๆ คง
จะต้องทรมานมากเลย

โยมเคยอ่านพบในอภิธรรมครั้งหนึ่งว่า สภาพเช่นนั้นเป็นจิตวิญญานที่รับรู้ความทุกข์
ทรมาน นานกว่าจะได้พบพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ บรรลุธรรมแบบพระอรหันต์ สามารถโปรด
ได้ในปัจจุบัน ก็คงจะนานอย่างที่หลวงพ่อบอกว่าเป็นพัน ๆ ปี แล้วจะได้จุดที่ดี

ที่จิตโยมดับไปครั้งที่สองนี้ สติดีขึ้นมาก ตั้งแต่นั้นมาก็ตั้งใจทำกุศลด้วยวัตถุกานมากขึ้น
เสียสละทั้งร่างกายแรงใจและกำลังทรัพย์ เพราะนึกถึงความทรมานที่ได้ประสบมามันมากจริง ๆ

ตั้งแต่นั้นมาโยมก็ไม่กลัวความเหนื่อย ความหิว ความทุกข์ในโลกนี้อีกเลย จะรู้สึกเฉย ๆ
ปัจจุบันนี้ทำงานมากที่สุดก็ทนได้ เพราะคิดว่าเราเหนื่อยในปัจจุบันนี้ ไม่ได้ ๑ ใน ๑๐๐
หรือ ๑ ใน ๑,๐๐๐ ของโยมที่จะต้องไปได้รับขังหน้า ถ้าทำไม่ดี

ถ้าไม่ทำกุศลเพิ่มขึ้น โยมเปลี่ยนทิศไปไม่ได้ จะต้องไปตรงนั้นอีก ก็กลัวมาก กลัวยิ่งกว่า
ความเหนื่อยยากลำบาก ความหิวโหย ความหนาว ความร้อนในโลกปัจจุบัน จึงทำให้ทนได้ทุก
อย่าง เสียสละได้ทุกอย่าง ขณะเจ็บปวดอย่างไรก็ทนทำความดีต่อไป

โยมตั้งใจไว้ว่า ถ้าได้กลับมาอีกจะทำความดีตลอดไปจนกว่าจะหมดบุญกุศลในชาตินี้จริง ๆ โยมตั้งใจไว้อย่างนั้นจริง ๆ ถึงได้มีโอกาสกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

หรืออาจจะเป็นบุญกุศลที่ได้ทำกรรมฐาน จึงทำให้ได้รู้ธรรมะจริง ๆ จากความทุกข์ที่ได้รับ

ตอนนั้นโยมไม่ได้เป็นโรคหอบหืดเหมือนปัจจุบันนี้ พอกลับไปอยู่วัดได้ ๒ อาทิตย์กว่าก็เป็น

หลวงพ่อก็ได้สั่งไว้ว่า “อย่าไปทำอะไรที่หนัก ๆ นะ อย่าไปยกของหนักเดี๋ยวจะเป็นมากขึ้น ยังไม่หายดีหรอก”

วันที่โยมได้รับทรมาณจากโรคหอบหืดครั้งแรกก็คือ วิทยาลัยพลศึกษาอ่างทองเขามาขอข่าวสารที่วัด ๔ กระสอบ หลวงพ่อก็อนุญาต

เขาขับรถมาคนเดียว แม่ชีก็ไปช่วยยก โยมอยู่ที่นั่นด้วยก็ช่วยยก ตอนนั้นมืดแล้วไม่มีใครเลย

พอหมดกระสอบที่สี่ มันทวบแบบแน่นขึ้นมาเลย หายใจไม่ออก มันทวบจะล้มจะขาดใจตาย แล้วก็แน่นขึ้นมาที่คอที่หลอดลม

ในที่สุดก็ต้องติดรถคันนั้นไปโรงพยาบาล ทราบที่โรงพยาบาลว่าโยมเป็นโรคหอบ เวลาหอบไปไหนไม่ได้เลย ตอนนั้นปลายเดือนธันวาคมอากาศหนาว เลยไม่ได้ไปไหน นั่งหอบอยู่อย่างนั้นแหละ โยมหายหน้าไปจนหลวงพ่อก็ไม่เห็นหน้าโยมประมาณ ๒ เดือน

จนถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์อากาศก็ยังไม่หายหนาว มีอยู่วันหนึ่งหลวงพ่อก็ถามแม่ชีกัลยาว่า

“สมคิดหายไปในไหน”

แม่ชีกัลยาก็ตอบว่า “พี่เขาหอบไปยอมออกจากห้องเลย หอบอยู่นั้นแหละ สองเดือนกว่าแล้ว ลูกเดินก็กลัวจะหอบ”

หลวงพ่อก็เลยพูดว่า “ให้มันหอบเป็นอัมพาตไปเลย ทำให้เขารู้สึกที่ชีว่าทำไม่ถึงหอบ”

ตายครั้งที่ ๓

มืออยู่คั่นหนึ่ง ขณะที่นั่งกรรมฐานพร้อม ๆ กัน ปกติโยมจะต้องวางยาขยายหลอดลมที่ใช้ในปัจจุบันนี้ไว้ข้าง ๆ ตัวพร้อมทั้งแก้วน้ำด้วย เวลาหอบจะได้ทานยา และไม่ยอมลุกจนกว่าจะถึงเวลาที่กำหนดไว้

แม่ชีกัลยาเขาคงรู้ว่าโยมคงไม่เสียสัจจะลูกเป็นแน่ เขาได้หิบบยาและแก้วน้ำของโยมออกไป

พอนั่งกรรมฐานไปประมาณ ๖ หุ่ โยมก็เริ่มหอบ โดยที่กำหนด ยกหนอ ยกหนอ ยกมาจับหนอ จับหนอ ที่ยานั้นแหละ

ก็แปลกใจที่ไม่มียา เลื่อนไปที่แก้วน้ำที่วางไว้ตรงเขาด้านขวาก็ไม่มี โยมก็นึกในใจถึงคำพูดของหลวงพ่อกี่เคยพูดกับแม่ชีกัลยาว่า “ทำให้รู้ชะที่ชะว่าเป็นอะไร ทำไม่ถึงหอบ”

ทำให้โยมเพิ่มสติมั่นคงขึ้น กำหนดว่าแน่นหนอ แน่นหนอ หอบแล้วก็แน่นตลอด ตั้งแต่ ๖ หุ่ถึงประมาณตี ๒ วาบสลบไปเลย แต่ก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอได้

โยมรู้สึกตัวกำหนด รู้หนอ เห็นหนอ เห็นหนอ เห็นเป็นรูปผู้หญิงคนหนึ่ง นอนคลอกลูกอยู่ มีเด็กนอนคว่ำ กระเสือกกระสนหายใจไม่ออก ผู้หญิงที่นอนอยู่ก็ไม่ช่วย

โยมรู้จิตใจของเขาหมด จิตใจเขาคิดอย่างไร โยมก็รู้ ความรู้สึกของผู้หญิงเหมือนความรู้สึกของโยมเอง มีความรู้สึกอยากให้เด็กตายเร็ว ๆ เหลือเกิน

จิตของเด็กที่ได้ทุกขเวทนาคือ ความแน่น หายใจไม่ออก ก็รู้ว่าทรมานมาก และโกรธมากด้วย อาฆาตพยาบาทด้วยว่า “ใจร้ายเหลือเกิน เป็นแม่อะไรใจร้ายเหลือเกิน”

จิตเด็กนั้นคิดอย่างนั้น “ทำไมไม่รักลูก ลูกก็รักแม่ ทำไมแม่ไม่รักลูก” ทั้งสามอย่างจะรู้พร้อม ๆ กัน

โยมนั่งดูเห็นภาพก็กำหนดรู้หนอ เห็นหนอ รู้เข้าไปถึงจิตของผู้หญิงที่คลอกลูก และรู้ถึงจิตของเด็กที่ได้รับทุกข์ทรมาน อาการที่เขาทรมานโยมก็รู้อีกนั่นแหละ รู้สึกว่าเป็นอาการเดียวกันกับที่โยมเป็นหืดหอบอยู่ ก็กำหนดรู้หนอ เห็นหนอ เห็นหนอ สักพักหนึ่งภาพก็ดับไป

รู้จิตของผู้หญิงที่นอนอยู่ ยินดีอยากให้เด็กนั้นตาย โดยที่ไม่ช่วยเหลือเลย ทั้งที่เป็นลูกเพิ่งคลอดออกมาใหม่แท้ ๆ

และก็รู้จิตของเด็กคนนั้นว่า เขามีความพยาบาท อาฆาตโยมมากเลย รู้ด้วยว่าเขาทรมานด้วยความกระเสือกกระสน หายใจไม่ได้

ก่อนที่เขาจะตาย อุจจาระ ปัสสาวะ จะพุ่งออกมา ก็นอนพับไปแล้วภาพนั้นก็ดับไป

เห็นเป็นภาพแม่ใหญ่ยืนอยู่ข้างหน้าโยม โยมก็กำหนดเห็นหนอ เห็นหนอ ปกติแม่ใหญ่จะใส่เสื้อมีกระดุมอยู่ข้างหน้า โยมเห็นแม่ใหญ่ใส่เสื้อเอากะดุมไว้ข้างหลังเป็นปริศนาธรรม

จิตโยมก็ถามแม่ใหญ่ว่า “ทำไมทำอย่างนั้น”

แม่ใหญ่ก็บอกว่า “มันก็กลับไปกลับมาละสิ นี่กรรมกลับไปกลับมาอย่างนั้น” แล้วภาพนั้นก็ดับหายไป

โยมกำหนดเห็นหนอ เห็นหนอ รู้หนอ รู้หนอ แล้วก็ออกจากกรรมฐาน

คืนนั้นโยมไม่ได้หอบ คือมันหอบเสียจนหายหอบไปแล้ว กำหนดได้ พอดี ๓ ก็หยุดพัก เอนตัว กำหนด เอนหนอ นอนหนอ ลงไปก็ไม่หอบ

จากนั้นก็เป็นโรคหอบเรื่อยมาต้องพึ่งยาพึ่งหมอลดตลอด สติก็บอกแล้วว่าไม่หาย แต่โยมก็คงไม่ตายด้วยโรคหอบ เพราะมันรู้แล้วว่ากรรมอะไร

แสดงกรรมให้รู้ว่าในอดีตชาติ โยมใจดำอำมหิตมาก ต้องเป็นอดีตชาติแน่ เพราะชาตินี้โยมไม่ได้ทำ กรรมอันนี้เองที่ทำให้โยมเป็นโรคหอบต่อจากเป็นมะเร็ง

ก็ยอมรับว่าเป็นกรรมของเรา เราทำเขาก่อน เขาถึงตาย เรายังไม่ตายก็เป็นบุญแล้ว เขาคงยกโทษโอโหสิกรรมให้เราบ้าง แต่ก็คงจะมีชีวิตอยู่อย่างไม่มีความสุข

จะประมาทไม่ได้เลย สนุกหัวเราะรำเริงไม่ได้ โกรธใครไม่ได้ หรือมีวิตกกังวลไม่ได้ พูดเสียงดังก็ไม่ได้ จะหอบทันที ต้องมีชีวิตอยู่ในความไม่ประมาท ประมาทเมื่อไร จะเกิดทุกข์ ความตายจะเตือนทันที มันจะหอบแรง นี่คือเหตุที่จิตโยมจะดับไปครั้งที่สาม

ต่อมาอีก ๔-๕ เดือน ตรงกับเดือนพฤษภาคม ปี ๒๕๒๙ โยมกลับไปอยู่บ้าน เพราะว่าเป็นช่วงที่โรงเรียนปิด คนมาวัดน้อยแล้วโยมขอไปพักผ่อนที่บ้าน เพราะระยะที่ทำงาน จะหอบไปด้วย

มีอยู่วันหนึ่งขณะอยู่บ้าน อากาศร้อน โยมหอบตั้งแต่เช้าจนถึงสี่โมง ไปอยู่ที่บ้านคุณตา คุณยาย มีหน้าชายคนเล็กอยู่ด้วย ช่าง ๆ บ้านมีบ่อเก่า มีแอ่งน้ำเล็ก ๆ โบกปูน มีสวนเล็ก ๆ อยู่หลังเรือน

วันนั้นหอบมากเหมือนจะตายแล้ว หอบแล้วก็วิ่งไปหลายครั้ง ก็กำหนดรู้หนอ รู้หนอ คิดว่าถ้าอยู่บนบ้าน ตากับยายคงจะกระวนกระวายใจมาก และอาจทำให้โยมไม่ได้สติ

โยมก็ค่อย ๆ คลานลงบันไดมาไม่ให้ตากับยายเห็น ขณะนั้นตามีแขกมารักษาโรคน้ำมดต์ เพราะสุนัขบ้ากัด โยมค่อย ๆ คลานไปที่แอ่งน้ำนั้นอยู่ที่ขอบบ่อ

กำหนดอย่างไรก็ไม่หาย หอบแรงขึ้นทุกที เหมือนจะตาย วูบครั้งสุดท้ายก็จำได้ คล้ายกับการสลบที่วัดครั้งที่หนึ่ง โยมกำหนดรู้หนอ วูบที่สองก็กำหนดรู้หนอ

พอวูบที่สามมันยังไม่เกิด โยมก็นึกในใจว่า แหม! นึกสงสารคนที่เป็นลมตาย วันนี้เราต้องเป็นลมตาย ขนาดเราทำกรรมฐานได้ เรากำหนดสติไว้อยู่แล้วนะ ยังแทบตั้งสติไม่ได้ นึกสงสารคนที่ตายที่หลังโยม คิดว่าวันนี้โยมต้องตายแน่ สติมันบอกว่าจะอย่างนั้น

ก็เลยคิดว่าลองดูซิ คนเป็นลมตายจะเห็นอะไร จึงกำหนดลืมตาหนอ ก็เห็นเป็นสีเหลือง ๆ แล้วมันก็วูบ วูบจมลงไปใต้น้ำเลย

มารู้ทีหลังว่าหน้าจุ่มลงน้ำครั้งเดียว จมูกกับปากจุ่มอยู่ในน้ำ ไม่ใช่มิดศีรษะ แล้วจิตก็ดับไป โยมสลบไปใต้อีกที่หนึ่ง

จำได้ว่ายืนอยู่ ข้างหน้าเป็นเหมือนทะเล หรือลานที่มีน้ำกว้าง ๆ ตะวันกำลังตกใหม่ ๆ ตกลงไปใต้น้ำเป็นสีเหลืองอมแดงทอง ๆ มีลมพัดจากน้ำมาถูกโยม เย็นชื่นใจเหลือเกิน

ในใจก็นึกว่า “เราไม่ได้ทำบุญด้วยวิหาร ศาลาต่าง ๆ ก็ไม่เคยทำ ทำแต่กำลังกาย และอนุโมทนาบุญทั้งนั้นเลย ได้แค่นี้ก็พอใจแล้ว

ถึงจะไม่ได้วิมาน แค่นี้ก็เป็นสุขแล้ว ไม่มีทุกข์อะไร มีความเย็นชื่นใจ มีความสุขและอิมเอิบใจมาก” ยืนอยู่นานเหมือนกัน เหมือนอยากจรรู้ว่าตรงนี่คืออะไร เรียกว่าอะไร

พอนึกในใจอย่างนั้น มีเสียงบอกว่า

“ตรงนี่รู้ไหม เขาเรียกว่า ท่าพระลาน คนมีเมตตาจิตจะได้มาอยู่ตรงนี่”

โยมได้ยืนแค่นั้น จิตตอนนั้นก็บอกพอใจแล้วละ อยากอยู่ตรงนี่ ได้อยู่ตรงนี้ก็พอใจแล้ว

ก็มีเสียงขึ้นมาอีกว่า “อยู่ไม่ได้หรอก กลับไปทำใช้หนี้เขาก่อน เกิดมาทั้งที่ยังไม่เคยใช้หนี้ใครเลย ปัจจัย ๔ ทั้งหมดที่บริโภคนิสัยมา ไม่เคยใช้หนี้เขาเลย กลับไปซะ กลับไปทำความดีใช้หนี้เขาก่อน”

พอหมดเสียงดับไป เหมือนกับมีลมพัด เป็นลมอะไรก็ไม่รู้แทงสันหลังเย็นวูบแถวสันหลังมาข้างหลัง นึกว่าลมอะไรมาข้างหลัง ที่จริงโยมยืนอยู่ลมพัดมาข้างหน้า ลมพัดอ่อนชื่นใจมาก

ปรากฏเป็นน้ำที่บรรดาญาติเขาล้างตัวให้โยม ที่เขาล้างให้เพราะขณะที่วูบลงไป หน้าปักลงไปใต้น้ำ ก้นกระดกสูงขึ้น อุจจาระ ปัสสาวะราดออกมาหมดเลย เหมือนกับคนเป็นลมตาย

เขาเล่าตอนหลังว่า เห็นหายไปนานจึงออกตาม หน้าสะเภาเป็นคนเห็นก่อน คิดว่าคราวนี้คงตายแน่ ไม่ได้ไปบอกกับพ่อแม่ของโยมหรอก

หน้าชายเป็นคนรูดน้ำ หน้าสะใภ้เป็นคนล้างให้ พอโยมรู้สึกตัวก็ตื่นขึ้นมา หูได้ยินเสียงว่า
“อ้าวพี่นี่อีกแล้วหรือ ตัวสั้นอีกแล้ว”

นำสาวกับหน้าสะใภ้ก็ช่วยกันหามโยมมาไว้ใต้ถุนบ้านตากับยาย โดยก้กำหนดว่า **สั้นหนอ**
สั้นหนอ เพลียหนอ เพลียหนอ

ตอนนี้รู้จริง แต่พูดไม่ได้ ตัวสั้น ลมจะขึ้นตลอดตั้งแต่ปลายเท้า วูบมาที่กระเบนเหน็บ
เหมือนนอจจาาระบีสสาวะ จะออกตลอดเวลา

โยมก็ออกจากบ้านตอนสี่โมงเช้า ตอนเขาไปพบเป็นเวลาบ่ายโมง โยมก้กำหนดรู้หนอไป
ถึงประมาณหกโมงเย็น ถึงพูดได้ว่า “ขอยาแก้หอบกินหน่อย” เขาก้หยิบยาขยายหลอดลมมาให้

ทานไปสักพักหลอดลมก็ขยายขึ้น แต่เพลียมากข้ามวันข้ามคืน แต่ก็ลำดับเหตุการณ์ได้
ที่วูบลงไปนั้นอาการเหมือนกับที่นิมิตบอก ทรมานอยู่จนถึงหกโมงเย็น จึงได้หายจนเกือบ
ปกติ มีแต่อาการเพลียเฉย ๆ นี้คือ **จิตดับครั้งที่สาม**

สรุปว่า **จิตโยมดับไป ๓ ครั้ง** ยังไม่เคยไปได้ดีเลย จากนั้นมาก็ไม่เคยเป็นอีก ทำงาน
อย่างนี้มาตลอด โยมตั้งใจจะทำความดีตลอดไป